പുരുഷ സൂക്തം (ലളിത പാഠം)

(മഞ്ഞ നിറം കൊടുത്ത അക്ഷരങ്ങൾ നീട്ടി ചൊല്ലണം)

1 സഹസ്ര ശീർഷാ പുരുഷഃ |
സഹസ്രാ*അ*ക്ഷഃ സഹസ്ര പാത് |
സ ഭൂമിം വിശ്വതോ വ്യത്വാ |
അത്യതിഷ്ഠത് ദശാം *അ*ഗുലം ||

2 പുരുഷ ഏവേ ഇദഗും സർവ്വം |
യദ് ഭൂതം യദ് ച ഭവ്യം |
ഉതാ *അ*മൃതത്വസ്യ ഈശാനഃ |
യദ് അന്നേന അതിരോഹതി ||

3 ഏതാവാൻ അസ്യ മഹിമാ |
അതോ ജ്യായാഗ്ശ്ച പൂരുഷഃ |
പാദോ അസ്യ വിശ്വാ ഭൂതാനി
ത്രിപാദ് അസ്യ അമൃതം ദിവി ||

4 ത്രിപാദ് ഊർധ്വ ഉദൈത് പുരുഷഃ |
പാദോ അസ്യ ഇഹ അഭവാത് പുനഃ |
തതോ വിഷ്വണ്വാ അക്രാമത് |
സാ അശനാ അനശനേ അഭി ||

5 തസ്മാദ് വിരാഡ അജായത |
വിരാജോ അധി പൂരുഷഃ |
സ ജാതോ അതി അരിച്യത |
പശ്ചാദ് ഭൂമി അഥോ പുരഃ ||

6 യത് പുരുഷേണ ഹവിഷാ |
ദേവാ യജ്ഞം അതന്വത |
വസന്തോ അസ്യാസീദ് ആജ്യം |
ഗ്രീഷ്മ ഇധ്മ ശരദ് ഹവിഃ ||

7 സപ്താ *അ*സ്യാ-സൻ പരിധയഃ |
ത്രിഃ സപ്ത സമിധഃ കൃതാഃ |
ദേവാ യദ് യജ്ഞം തന്വാനാഃ |

അബധ്നൻ പുരുഷം പശും ||

8 തം യജ്ഞം ബർഹിഷി പ്രൗക്ഷന്ന്|
പുരുഷം ജാതം അഗ്രതഃ |
തേന ദേവാ അയജന്ത |
സാധ്യാ ഋഷയസ് ച യേ ||

9 തസ്മാദ് യജ്ഞാത്-സർവഹുതഃ |
സംഭൃതം പൃഷദ് ആജ്യം |
പശൂഗ്-സ്താഗ്ശ് ചക്രേ വായവ്യാന് |
ആരണ്യാന്-ഗ്രാമ്യാൻ ച യേ ||

10 തസ്മാദ് യജ്ഞാത് സരഹുതഃ |
ഋചഃ സാമാനി ജറ്റ്നിരേ |
ചന്ദാഗ്ംസി ജറ്റ്നിരേ തസ്മാത് |
യജുസ് തസ്മാദ് അജായത ||

11 തസ്മാദ് അശ്വാ അജായന്ത |
ഏകേ ച ഉഭയാദതഃ |
ഗാവോഹം ജറ്റ്നിരേ തസ്മാത് |
തസ്മാത് *അജാത അജ* ആവയഃ ||

12 യത് പുരുഷം വ്യദധുഃ |
കതിഥാ വ്യകല്പയന് |
മുഖം കിമ*അസ്യ* കൗ ബാഹൂ |
കാ ഊരൂ പാദാ ഉച്യേതേ ||

13 ബ്രാഹ*മണോ അസ്യ* മുഖം ആസീത് |
ബാഹൂ രാജന്യഃ കൃതഃ |
ഊരൂ തദ് അസ്യ യദ് വൈശ്യഃ |
പദ്ഭ്യാമ് ശൂദ്രോ അജായത ||

14 ചന്ദ്രമാ മനസോ ജാതഃ |
ചക്ഷോഃ സൂര്യോ അജായത |
മുഖാദി ഇന്ദ്രശ്ച അഗ്നിശ്ച |
പ്രാണാദ് വായുർ അജായത ||

15 നാഭ്യാ ആസീദ് അന്തരീക്ഷം |
ശീർഷ്ണോ ദ്യൗഃ സമവർതത |
പദ്ഭ്യാം ഭൂമിർ ദിശഃ ശ്രോത്രാത് |
തഥാ ലോകാഗും അകല്പയൻ ||

16 വേദാഅഹം ഏതം പുരുഷം മഹാന്തം |
ആദിത്യ വർണം തമസസ്തു പാരേ |
സർവാണി രൂപാണി വിചിത്യ ധീരഃ |
നാമാനി കൃത്വാ അഭിവദൻ, യദാസ്തേ ||

17 ധാതാ പുരസ്താദ്യ ഉദാജഹാര |
ശക്രഃ പ്രവിദ്വാൻ പ്രദിശശ്ച-തസ്രഃ |
തമേവം വിദ്വാൻ അമൃത ഇഹ ഭവതി |
ന അന്യഃ പന്ഥാ അയനായ വിദ്യതേ ||

18 യജ്ഞേന യജ്ഞ അയജന്ത ദേവാഃ |
താനി ധർമാണി പ്രഥമാനി ആസൻ |
തേ ഹ നാകം മഹിമാനഃ സചന്തേ |
യത്ര പൂരേ സാധ്യാ സന്തി ദേവാഃ ||

19 അദ്ഭ്യഃ സംഭൂതഃ പൃഥിവ്യൈ രസാച്ച |
വിശ്വകർമണഃ സമവർതതാധി' |
തസ്യ ത്വഷ്ടാ വിദധത് രൂപമേതി |
തത് പുരുഷസ്യ വിശ്വം ആജാനമഗ്രേ ||

20 വേദാഹം ഏതം പുരുഷം മഹാന്തം |
ആദിത്യ വർണം തമസഃ പരസ്താത് |
തം ഏവം വിദ്വാൻ അമൃത ഇഹ ഭവതി |
ന അന്യഃ പന്ഥാ വിദ്യതേ അയനായ ||

21 പ്രജാപതി ചരതി ഗർഭേ അന്തഃ |
അജായമാനോ ബഹുധാ വിജായതേ |
തസ്യ ധീരാഃ പരിജാനന്തി യോനിം |
മരീചീനാം പദം ഇച്ഛന്തി വേധസഃ ||

22 യോ ദേവേഭ്യ ആതപതി |
യോ ദേവാനാം പുരോഹിതഃ |
പൂർവോ യോ ദേവേഭ്യോ ജാതഃ |
നമോ രുചായ ബ്രാഹ്മയേ ||

23 രുചം ബ്രാഹ്മം ജനയന്തഃ |
ദേവാ അഗ്രേ തദബ്രുവൻ |
യസ്ത്വൈവം ബ്രാഹ്മണോ വിദ്യാത് |
തസ്യ ദേവാ അസന് വശേ ||

24 ഹ്രീ ച തേ ലക്ഷ്മീ ച പത്ന്യൗ |
അഹോരാത്രേ പാർശ്വേ |
നക്ഷത്രാണി രൂപം | അശ്വിനൗ വ്യാത്തം |
ഇഷ്ടം മ’നിഷാണ |
അമും മ’നിഷാണ |
സർവ്വം മനിഷാണ ||

25 തത് ച്ഛ്മ്യോ ആവൃണീമഹേ |
ഗാതും യജ്ഞായ |
ഗാതും യജ്ഞപതയേ |
ദൈവീ സ്വസ്തിർ അസ്തു നഃ |
സ്വസ്തിർ മാനുഷേഭ്യഃ |
ഊർധ്വം ജിഗാതു ഭേഷജം |
ശം നോ അസ്തു ദ്വിപദേ |
ശം ചതുഷ്പദേ |
ഓം ശാന്തി: ശാന്തി: ശാന്തി: ||

http://www.vignanam.org/veda/purusha-suktam-malayalam.html
http://www.ramanuja.org/purusha/sukta-2.html

https://greenmesg.org/stotras/vedas/rigveda/mandala10/sukta90/purusha.php